

Cultuur

Film
Media
Boeken
Theater
Muziek
Beeldende kunst
Agenda



MUSICAL

In deze geteisterde jaargang waren niet meer dan acht musicals te zien. Een rij plannen leed schipbreuk, maar *Tina* vestigde het vermoeden van eenzame hoogte.

Tina Turner - de musical
Een lekkere klus: 22 songs ... Londen beleefde in 2018 de wereldpremière, daarna kwam New York en vervolgens Hamburg. Daar signaleerde Albert Verlinde een geboren Groningse, Nyassa Alberta, in de titelrol van *Tina Turner - de musical*. Ze was opzienbarend en verviel niet in een slaafse imitatie: lenig qua stem, intelligent en ontroerend in de benadering. Het idee voor de productie was van Joop van den Ende. Hij nodigde Tina thuis uit voor de lunch en ontving haar zegen. In ons land draaide de show sinds 8 februari amper een maand, omdat corona de hoofdrol opeiste. Het was meer dan een spektakel. Technisch perfect en voorzien van realistische personages.

TIP
Geïntroduceerd als muziektheater, is *Lazarus* (première oktober 2019) een absolute must met de gelauwerde acteurs Dragan Bakema, Pieter Embrechts, Noortje Herlaar, cast en orkest. Hoe dicht kun je nog bij David Bowie komen ...? De afgebroken succesreeks wordt hervat in mei. Dat is de opzet. Plek van handeling: Martiniplaza, Groningen. Afwachten of het dan lukt.

JACQUES J. D'ANCONA



CABARET

1. De andere Oudejaars - Jan Beuving en Patrick Nederkoorn
Inventief, origineel, heftig en heel geestig. Maanden zaten Jan Beuving en Patrick Nederkoorn te broeden op ideeën. Tot ze bedachten dat over corona hier en daar al iets gezegd is. Het model van een traditionele conference wisselen ze overtuigend in voor *De andere Oudejaars*. Met briljante vondsten ontsluiten ze een traject naar 'het einde der tijden, al is het een eind ...'. Terwijl een dringend verbod op lachen niet te handhaven is, wijzen ze het meezingen van de zaal af. In plaats daarvan introduceren ze een cursus gebarentaal (bekend van de persco's op tv). Een hilarisch programma met een lading, begeleid door Tom Dicke, piano.

2. Asociale afstand - Freek de Jonge
Hoeveel of hoe weinig publiek er ook zit, Freek de Jonge schept de sfeer van een vol Carré. Geen gestamel van begrip of excuses. Hij is fulltime verontwaardigd, en ontleent als analyserend cabaretier de extremen aan de hand van situaties die zich de laatste maanden voordoen als gevolg van wat 'regeringsbeleid' heet. Freek is de commentator en ook de briesende humorist in *Asociale afstand*. Het is allesbehalve een vluchtig gelegenheidsprogramma, het bevat conclusies, maar ook absurde theatrale vondsten op een handig in elkaar geknutseld podium. Sterk van expressie en mimiek, barstend van de verhalen, onder de restrictie dat 'als het weer kan ...'

3. Todesangstschrei - Rundfunk
Tom van Kalmthout en Yannick van de Velde zijn van het televisiescherm met succes de zalen ingetrokken als Rundfunk. Een nieuwe lichting, een nieuwe stijl van cabaret maken. Niets ontziend? Het is rauw en drastisch, maar in een authentiek signalement niet verbiterd. *Todesangstschrei*, hun tweede theaterprogramma, staat als een huis. Een beetje ongemakkelijk misschien, en lekker incorrect. Dat is hun kracht, naast het feit dat ze een neusje hebben geïnstalleerd voor bandeloze vondsten en bizarre effecten. Vijf kwartier met gestrekt been ...

TIP
Dwars, strak, hartverscheurend en verpletterend introduceerde bedenker Alex Klaassen voorjaar 2018 het ensemble *Showponies*. Ongegeneerd uitbundig, met als dekmantel het begrip revue. Het werd een merk dat om een vervolg vroeg. *Showponies II* kwam in maart vorig

jaar. Muzikaal en vocaal opnieuw verraderlijk knap. Een klap voor je muil. Niettemin barstend van humor, subtiel en dan weer verstillend, met een soort musical als groteske parodie. Tot nu toe gedwarsboomd door corona, rekenen we op de beloofde reprise. Uiteraard onder voorbehoud ...

JACQUES J. D'ANCONA



FILM

1. Collective - Alexander Nanau
Ontluisterende documentaire over ingevreten corruptie in Roemenië in de nasleep van een verwoestende discobrand. Meer bezoekers sterven aan de ziekenhuisbehandeling dan door de brand zelf, dankzij sabotage en ontmantelde budgetten. Behalve walging ook hulde voor het doorzetten van een onderzoekende (sport)journalist en een nieuwe minister, die alles op alles zet en de camera bij zijn besluitvorming toelaat.

2. Bacurau - Kleber Mendonça Filho/Juliano Dornelles
Een Braziliaans dorp heeft een megalomane burgemeester, die weet van heulen met de grote jongens. Daarnaast zijn er buitenlandse 'sportjagers' in aantocht, die de hechte dorpsbewoners als het wild beschouwen. Een combinatie van western, horror, wat sf en een dosis Tarantino: maf, spannend, vermakelijk, briljant. De makers zijn vast geen fan van boskapkeizer Bolsonaro en zijn vrienden.

3. Dark Waters - Todd Haynes
Advocaat Robert Bilott (Mark Ruffalo) treedt toe tot een kantoor, gespecialiseerd in de verdediging van firma's als chemiegigant DuPont. Als Bilott zich moreel verplicht voelt een boer als klant te accepteren wiens koeien zijn vergiftigd door DuPont-lozingen, leidt dat tot interne spanningen, meer klanten en een juridisch gevecht dat zenuwlopend is en beroerd voor zijn relatie (met Ann Hathaway). Fictie. Maar echt gebeurd.

TIP
Quo Vadis, Aïda - Jasmila Zbanic (Gouden Beer-winnares) over de genocide in Srebrenica, met een tolk op de Nederlandse VN-basis die een veilig heenkomen zoekt als het Bosnisch-Servische leger oprukt.

ERIC NEDERKOORN

Wat ons trof



MUZIEK

1. Live - Angel Bat Dawid & The Brothahood
Klarinettiste, vocaliste, activiste Angel Bat Dawid verraste vorig jaar met een bijna solo, grotendeels per telefoon opgenomen cassette en gaat hier, met band, uiterst strijdbaar tekeer. Een sterke mix van geïmproviseerde actie en afrofuturisme, en oei, wat is de klarinet eigenlijk een hip instrument.

2. The Cycle - Mourning [A] BLKstar
Collectief uit Cleveland verrast met een prachtig amalgaam van zwarte stijlen: koperblazers, dubbele drums, drumcomputer, gospelzang voor de heidense wereld van vandaag. Deze plaat had best meer jaarliktjes mogen sieren naast, of in plaats van, Sault.

3. Untitled (Rise) en Untitled (Black Is) - Sault
Twee meesterlijke platen van dit anonieme collectief in één jaar, twee hits in de jaarliktjes. Zwart klinkende inkopper voor blanke popjournalisten die hip willen zijn, of oprechte vertolkers van het zwarte erfgoed? Ik stem voor de laatste optie.

TIP
Corona, Black Lives Matter en andere maatschappelijke dynamiek: het zal altijd sterke, aansprekende muziek blijven opleveren. Volgend jaar om deze tijd zien we verder. Hopelijk wel met mooie concert- en festivalervaringen in de benen.

JACOB HAAGSMA



1. The Dancing Devils Of Djibouti - Groupe RTD
Met toestemming van de regering van Djibouti mocht de 9-koppige huisband van de staatsomroep drie dagen de studio in. Het resultaat is een fantastische mix waarin Afrikaanse, Arabische en Jamaicaanse invloeden zijn terug te horen. De eerste plaat die ooit buiten het kleine Oost-Afrikaanse land is uitgebracht.

2. Untitled (Black Is) - Sault
Net als het een paar maanden later uitgebrachte *Untitled (Rise)* een prachtige collage van soul, afrobeat, gospel, hiphop en pop met rake teksten die aansluiten bij onder meer de beweging Black Lives Matter. Mysterieus, omdat niet duidelijk is wie de drijvende kracht achter dit project is.

3. People Think They Know Me ... But They Don't Know Me - The William Loveday Intention
De Engelsman Billy Childish trekt al vier decennia zijn eigen plan met een inspirerende do-it-yourself-attitude. Meer dan honderd garage- en punkplaten leverde hij al af onder allerlei namen. Hij is nu op dreef met The William Loveday Intention waarvan nu ineens vier platen verschijnen. Cultheld.

TIP
Marlene Bakkers vandaag verschenen single *Nijjaar* is het eerste nieuwe werk sinds ze in 2018 haar geprezen Groningstalige debuutplaat *Raif* uitbracht. Er wordt gewerkt aan een opvolger, maar of die er komend jaar al zal zijn is, zoals zoveel, nog even afwachten.

PETER VAN DER HEIDE



NEDERLANDSTALIGE POPMUZIEK

1. 7.6.9.6. - Spinvis
Het was een prima jaar voor de Nederlandstalige popmuziek, waarbij *Bitterzoet* van Eefje de Visser vaak als hoogtepunt wordt genoemd. In dit lijstje ontbreekt ze, net als alle succesvolle rappers. Dat is een kwestie van smaak. Want er is niemand die de melancholie zo teder en poëtisch bezingt als Spinvis, met het weergalozeliedje *Scherven van jou* als een nieuwe parel in de kroon.

2. Hoogriet - De Kift
Melancholie is ook het handelsmerk van De Kift. De band uit de Zaanstreek verklankt het niet alleen teer en fluisterend, maar ook scherp en schurend. De weemoed knerst en knispert op *Hoogriet* tussen knetterend koper en wordt vergezeld van uitzinnig feestgedruis en hoekige fanfarepunk. Niet eerder leverde De Kift zo'n gevarieerd en toch hecht album af.

3. Sowieso - Daniël Lohues
Eindelijk heeft hij dan de Culturele Prijs van Drenthe ontvangen. Het werd tijd, want het is al eerder geconstateerd: slechte liedjes schrijven kan Lohues niet. Het